

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในกระแสการศึกษาที่กำลังดำเนินอยู่ในปัจจุบัน ทั้งจากความต้องการของประชาชน และชุมชนต่างให้ความสำคัญกับบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะครูและเห็นตรงกันว่า การจัดการศึกษา เพื่อมุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายในการพัฒนา จำเป็นที่จะต้องได้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีลักษณะเฉพาะ มีความสามารถสูง และมีความสำนึกในความเป็นครูอย่างแท้จริง สามารถทำหน้าที่ครูได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีเกียรติ เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับศิษย์ เพื่อนำไปปฏิบัติและยึดถือเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พุทธศักราช 2545 - 2549) และแผนพัฒนาวิชาชีพครู พุทธศักราช 2545 - 2549 ที่ได้มุ่งเน้นให้คนไทยมีการศึกษาเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต เป็นคนดีมีคุณธรรม และซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในสังคมแห่งภูมิปัญญา โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ จึงกำหนดให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู ให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2544 : 2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีเจตนารมณ์ที่จะทำการปฏิรูปการศึกษา โดยกำหนดแนวทางในการพัฒนาครู ตามมาตรา 52 สรุปได้ว่า ให้กระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันต่างๆ ที่ทำหน้าที่ผลิตครู พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษามีความพร้อมในการเตรียมบุคลากรใหม่ พัฒนาบุคลากรประจำอย่างต่อเนื่อง และรัฐต้องจัดสรรงบประมาณ เพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ และในมาตรา 53 ได้กำหนดให้องค์กรวิชาชีพครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา ภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพ ในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ออกใบพิภกถอนและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และกำกับ ดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมทั้ง ด้านการพัฒนาวิชาชีพ โดยในการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา มีเป้าหมายที่จะพัฒนาวิชาชีพครู ให้มีคุณภาพ

มีประสิทธิภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความรู้และความสามารถในการของหลักสูตร และการเรียนการสอน และการพัฒนางานอาชีพของคนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2546 : คำนำ)

ความก้าวหน้าในวิชาชีพและการมีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพครูและตัวครู ให้มีคุณภาพและศักยภาพเพียงพอในการพัฒนาเยาวชนของชาติ เพราะความสามารถของครูเป็นตัวแปรสำคัญที่นำไปทำนายคุณภาพของนักเรียน โดยตรง ครูจึงต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ การพัฒนาความรู้ทางวิชาการ การดำเนินการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูให้มีมาตรฐานสูงขึ้น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม และเป็นที่ยอมรับของทุกวงการ โดยมีความเท่าเทียมกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพอื่น เช่น เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพแพทย์ เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพทนายความ และเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพวิศวกร (โกวิท ประวาลพุกษ์. 2548 : 1)

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง สิ่งแวดล้อม ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม รวมทั้ง สถานการณ์ทางการศึกษา ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจน แนวโน้มในอนาคตของแผนพัฒนาวิชาชีพครู (พุทธศักราช 2545 - 2549) สรุปได้ว่า ครูไทย มีปัญหาที่ทุกคนมองเห็น แต่ไม่มีใครคิดแก้ไขจนเกิดวิกฤตศรัทธา เนื่องจาก วิชาชีพครู เป็นวิชาชีพชั้นสูง ที่มีวงจรวิชาชีพไม่ครบวงจรเหมือนวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ จึงเกิดปัญหาซ้ำซากที่พบ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2544 : 2) ดังนี้

1.1 ปัญหาด้านการผลิตครู ยังไม่มีความสมดุล เนื่องจาก มีสถาบันในการผลิตครูหลายสังกัด ขาดการประสานงานและขาดเอกภาพด้านวิชาการและหลักสูตร ขณะที่บางสาขาวิชาชีพผลิตมากเกินไป บางสาขาขาดแคลน

1.2 การคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่อาชีพครู ไม่มีเกณฑ์ที่แน่นอนในการคัดสรรและขาดการกลั่นกรองบุคคลที่เหมาะสม ทำให้อาชีพครูขาดครูที่มีฝีมือ

1.3 ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานการผลิต หน่วยงานใช้ และหน่วยพัฒนาครู ส่งผลให้การผลิต การใช้และการพัฒนาครู ไม่สอดคล้องกัน

1.4 ขาดการพัฒนาวิชาชีพที่เป็นระบบและต่อเนื่อง

1.5 อาชีพครูไม่ก้าวหน้า เมื่อเปรียบเทียบกับวิชาชีพชั้นสูงอื่น และการพิจารณาเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง ไม่สอดคล้องกับความเป็นวิชาชีพครู

1.6 รายได้ต่ำ แต่มีภาระมากเกินกรอบภารกิจ เนื่องจาก สังคมไทยในยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมบริโภคนิยม ส่งผลไปยังผู้ประกอบการวิชาชีพครู ภาพลักษณ์ครูไปสู่ นัก

บริโภค ทำให้ความเป็นปู่ชนียบุคคลในตัวครูลดน้อยลง ขณะเดียวกัน มีการใช้ครูเกินกว่า
บทบาทหน้าที่ หรือใช้ครูไม่ตรงกับความรู้ที่เรียนมา

1.7 มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ไม่ได้มีการนำเกณฑ์
มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ มาเป็นเกณฑ์การพัฒนาวิชาชีพครู ประกอบกับ
วิชาชีพครูไม่มีบทลงโทษผู้ประกอบวิชาชีพที่ไม่เหมาะสมกับความเป็นครู ซึ่งสร้างความเสื่อม
เสียแก่ครูโดยส่วนรวม

1.8 ครูประจำการมีแนวโน้มที่ความสามารถด้านความรู้ทางวิชาการ การ
ถ่ายทอดความรู้ และเจตคติต่อความเป็นครูอาชีพลดลง

คุรุสภา ในฐานะที่เป็นองค์กรวิชาชีพครู ได้ทราบปัญหาดังกล่าวและเห็นความสำคัญ
ของการกำกับ ดูแล ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพตามมาตรฐานและเหมาะสม
กับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงจัดทำเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยยึดแนวคิดและความเชื่อที่ว่า
เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ได้ดำเนินการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้เป็นไป
ตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา และความคาดหวังของสังคม ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าว มีลักษณะ
เป็นเกณฑ์สำหรับการปฏิบัติงานของครู โดยเกณฑ์แต่ละข้อ กำหนดลักษณะของการปฏิบัติงาน
ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย 12 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐาน
ด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรม
โดยคำนึงถึงผลที่เกิดกับผู้เรียน การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ การพัฒนาแผน
การจัดการเรียนรู้ให้ปฏิบัติได้เกิดผลจริง การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ การจัด
กิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผลถาวรที่เกิดกับผู้เรียน การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
เป็นระบบ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษา
อย่างสร้างสรรค์ การร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ การแสวงหาและใช้ข้อมูล
ข่าวสารในการพัฒนา และด้านการสร้าง โอกาสให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์ (สำนักงาน
เลขาธิการคุรุสภา. 2544 : 66)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัด
การศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยครูผู้สอน ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน อันส่งผลโดยตรง
ต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการปฏิรูปการศึกษา โดยจัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับการกระจาย
อำนาจทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป มีสถานศึกษา
ในสังกัดที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูผู้สอน ถือว่าเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุด ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่ง ที่ครูผู้สอนจะต้องปฏิบัติตนและปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง และเป็นแหล่งเรียนรู้คู่ชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ และพร้อมรับการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา จากหน่วยงานภายนอกได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2. 2549 ก : 1 - 2)

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งผลทำให้ข้าราชการครูทุกคน ต้องปฏิบัติตนและปฏิบัติงานให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่ส่งผลให้บุคลากรในสถานศึกษามีมุมมอง หรือความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน แตกต่างกันไปนั้น อาจประกอบด้วยหลายปัจจัย โดยความแตกต่างในด้านขนาดของสถานศึกษาที่จำแนกตามจำนวนนักเรียน และความแตกต่างในด้านตำแหน่งของบุคลากรในสถานศึกษา อาจเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีมุมมองหรือมีความคิดเห็นแตกต่างกันไปตามบริบท และนอกจากนี้ ทั้งสองปัจจัยดังกล่าวนี้ อาจมีอิทธิพลร่วมกัน ในการทำให้เกิดสภาพความแตกต่างของมุมมองหรือความคิดเห็น ที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยมีงานวิจัยหลายชิ้นที่สนับสนุนข้อสันนิษฐานนี้ เช่น ผลการศึกษาของ ประกาย บัตรศิริมงคล (2544 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษา พบว่า มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างขนาดโรงเรียน และสถานภาพ ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ของ โรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการศึกษาของ ประณมพร เพ็ชรโปรี (2548 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษาและตำแหน่งต่อระดับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ทั้งโดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัย จึงมีความสนใจทำการศึกษา การปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 เพื่อได้ข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง นำไปใช้กำหนดนโยบาย วางแผนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

2.2 เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษาและตำแหน่ง ที่มีต่อระดับ การปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

สมมติฐานการวิจัย

มีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างขนาดสถานศึกษาและตำแหน่ง ต่อดระดับการปฏิบัติงาน ของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

กรอบแนวคิดการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้นำความแตกต่างด้านขนาดสถานศึกษาและตำแหน่ง ของบุคลากร กับทัศนะที่มีต่อดระดับการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู รวม 12 มาตรฐาน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2540 : 7 - 16) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิด ของการวิจัยในครั้งนี้ ตามแผนภูมิที่ 1

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม
1. ขนาดสถานศึกษา 1.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก 1.2 สถานศึกษาขนาดใหญ่ 2. ตำแหน่ง 2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา 2.2 ครูผู้สอน	ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 1. การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู 2. การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน 3. การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ 4. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง 5. การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ 6. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผลถาวรที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน 7. การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ 8. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน 9. การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ 10. การร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ 11. การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา 12. การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

- 2.2.7 การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ
- 2.2.8 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
- 2.2.9 การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
- 2.2.10 การร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์
- 2.2.11 การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- 2.2.12 การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายและคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ ดังนี้ คือ

1. การปฏิบัติงานของครูผู้สอน หมายถึง การปฏิบัติภารกิจต่างๆ ของครูผู้สอน หรือ การแสดงความสามารถในการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2540 ที่คุรุสภา กำหนด 12 ด้าน ดังนี้ คือ

1.1 ด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู หมายถึง การศึกษาแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและร่วมประชุม อบรม สัมมนาเพื่อพัฒนาวิชาชีพ เข้าร่วมเป็น สมาชิกหรือร่วมกิจกรรมขององค์กร ชมรมหรือสมาคมที่ส่งเสริมวิชาชีพครู นอกเหนือจากที่ ทางราชการกำหนด การเผยแพร่ความรู้หรือผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพ รวมทั้ง การเป็นวิทยากรการประชุม อบรม สัมมนา กิจกรรมทางวิชาการที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู

1.2 ด้านการตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่เกิดกับผู้เรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาความสามารถของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริง ด้วยตนเอง จัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม พัฒนาการของผู้เรียนให้ครอบคลุมในทุกด้าน รวมทั้ง การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนตามลำดับ ความสำคัญ

1.3 ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ หมายถึง การตรวจสอบ ข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยใช้เนื้อหาวิชาเป็นหลัก การพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้น การสอนซ่อมเสริมให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน ด้วยวิธีการหลากหลาย เหมาะสม เต็มศักยภาพ และตามลำดับขั้นการพัฒนา รวมทั้ง การจัด กิจกรรมตอบสนองความถนัดและความสนใจของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

1.4 ด้านการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

หมายถึง การจัดทำจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบต่างๆ ครอบคลุมสัมพันธ์กัน แผนการจัดการเรียนรู้มีลักษณะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นกิจกรรมการปฏิบัติตามกระบวนการแสวงหาความรู้และการสร้างความรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติและค้นหาคำตอบด้วยตนเองและการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนและข้อจำกัดของสถานศึกษา

1.5 ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ หมายถึง การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับผู้เรียน กิจกรรมและจุดประสงค์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใช้

และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนรู้ มีการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมคิดค้นและผลิตสื่อการเรียนรู้จากวัสดุในท้องถิ่น และการประเมินผลการใช้ ปรับปรุงและเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

1.6 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผลถาวรที่เกิดกับผู้เรียน หมายถึง การ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเลือกและปฏิบัติงานด้วยตนเองเต็มตามศักยภาพ ให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ปรับปรุงตนเอง จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาความรู้และพัฒนาความรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นสร้างนิสัยการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

1.7 ด้านการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ หมายถึง การ

ที่ครูรายงานข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการ และกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน เป็นภาพรวม เป็นรายกลุ่มและเป็นรายบุคคล มีการใช้นวัตกรรมในการนำเสนอรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นภาพรวม เป็นรายกลุ่มและเป็นรายบุคคล รวมทั้ง มีการนำผลการรายงานสภาพปัจจุบัน ปัญหาและข้อเสนอแนะ ไปใช้พัฒนาในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.8 ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน หมายถึง การแสดงออก

ประพฤติและปฏิบัติตนในด้านบุคลิกภาพทั่วไปของครู การแต่งกาย กิริยาวาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธา และถือเป็นแบบอย่าง การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของครู การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกพฤติกรรมของตนเอง การเสริมแรงทางบวกแก่ผู้เรียน และการเผยแพร่วิธีการที่ถูกต้องในการสร้างคุณธรรม

1.9 ด้านการร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การร่วมวางแผนและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ปฏิบัติงานเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ โดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ช่วยเหลือ พัฒนาผู้ร่วมงานเป็นผลทำให้งานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย มีความเต็มใจรับผลกระทบที่เกิดจากการปฏิบัติงาน รวมทั้ง มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและกลุ่ม เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางานในสถานศึกษา

1.10 ด้านการร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การที่ครูมีความรู้ ความเข้าใจในงานที่ได้รับมอบหมาย เต็มใจรับผลกระทบจากการปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน มุ่งมั่นพัฒนางานทางการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างค้ำคอเนื่อง การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน มีบทบาทและมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้ง การให้ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาแก่ชุมชนในด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

1.11 ด้านการแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การที่ครูแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างครอบคลุม การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาใช้ปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ การจัดระบบสารสนเทศให้สามารถนำมาใช้จัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย และการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อให้บริการแก่ผู้อื่นได้ รวมทั้ง การพัฒนาคุณภาพการให้บริการข้อมูลสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง

1.12 ด้านการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์ หมายถึง การที่ครูรวบรวมประเด็นปัญหาและสร้างทางเลือกหลากหลายในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน การนำองค์ประกอบต่างๆ มาใช้แก้ปัญหา พัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมที่ใช้พัฒนาผู้เรียนให้รู้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างหลากหลาย จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้วิธีการขจัดปัญหาเดิมที่อาจเกิดขึ้นใหม่ รวมทั้ง จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนเลือกวิธีการแก้ปัญหาของตนเองได้อย่างเหมาะสม

2. ตำแหน่ง หมายถึง บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากรในสถานศึกษา
จำแนกเป็น

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2

2.2 ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2

3. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปีการศึกษา 2548 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2

4. ขนาดสถานศึกษา หมายถึง การแบ่งขนาดของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง
ศึกษาธิการ ที่จำแนกเป็น 2 ขนาด ตามจำนวนนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ก : 2)
ได้แก่

4.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน

4.2 สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ที่มีจำนวนนักเรียนเกินกว่า 300 คนขึ้นไป

5. ทักษะ หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกลึกซึ้งของผู้บริหารสถานศึกษา
และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ต่อระดับ
การปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

6. ปฏิสัมพันธ์ หมายถึง การมีอิทธิพลร่วมกัน หรือที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน
หรือมีผลร่วมกัน ระหว่างขนาดสถานศึกษาและตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ต่อระดับการปฏิบัติงานของ
ครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารการศึกษา
ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง นำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อส่งเสริม
สนับสนุนและพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาหนองคาย เขต 2 ในโอกาสต่อไป